

Розум та щастя (народна казка)

Автор Невідомий

Ішли собі десь розум та щастя та й засперечались, Розум каже, що він сильніший, а щастя — що воно. Сперечались вони, сперечались та й розійшлись. Щастя пішло у ліс, а розум пішов та одному хлопчикові і вліз у голову. От віддає батько того хлопчика у шевці. Побув він у шевцях з тиждень — уже всьому й навчився.

— Оддайте,— каже,— тату, ще чому другому вчитись.

Віддав його батько у кравці, він і там чи побув з тиждень, уже зумів і покроїти, і пошити. Тоді віддав його батько вчитись ще годинники робити. Він і того щось скоро навчився.

От раз той його хазяїн від'їжджає — а він вже на жалуванні служив — та й наказує хлопцеві, щоб він, поки той вернеться, зробив стільки там годинників, а що зостанеться припасу, то, як схоче, то і собі зробить. От він як заходився, живо поробив, ще й собі вигадав, та такий утнув, що у двадцять п'ять років тільки раз і заводиться, та як завів, то і ключик туди усередину заховав і зачинив там.

Приїхав ось хазяїн — усе пороблено, він забрав ті годинники та й повіз десь на ярмарок, і його з собою узяв. Той же хазяїн свої годинники розпродав то панам, то іншим людям, а той хлопець свій продав самому цареві, та як забрав гроші, то й пішов десь аж за границю.

А той годинник, як вийшло йому двадцять п'ять років, зупинився і не б'є.

Зараз послали за майстром, так ніхто ради йому не дасть. Кинулися до того хлопця, а про нього чутка вже скрізь пішла. Він як приїхав, того ключика зараз знайшов і знову на двадцять п'ять років пустив.

Цар і полюбив його.

— Живи,— каже,— у мене.

Дав йому горницю і прислугу, усе чисто. От раз цар від'їжджає та й каже йому:

— Усюди ходи, а он у ту комірку не ходи.

А там за стіною була замурована царівна; то її сам цар туди замурував і хотів, щоб її позаочі сватали. Хто приїде сватати, то йде у ту комірку та й балакає до неї крізь стіну; як вона озветься, то за того їй і йти. От стільки вже царів і якого люду не приїздило, ні до кого вона не озивається. А коло тих дверей такі стояли, що тільки який з тієї комірки, вони зараз голову йому зрубають та на палю і настромлять. Так ото цар його шкодував та й наказав туди ходити.

Ось він ходив, ходив. "Дай,— думає,— зайду". Увійшов у ту комірку, аж стоїть стіл, а на столі свічка горить: він і говорить до свічі:

— Здорова була, свіча!

— Здоровий, майстре! — сам собі і одказує, а царівна почула та за стіною:

— Так, так, так.

— Та це я давно знаю, що так, так, так, а от як нас було троє: — один швець, другий

кравець, а третій майстер, та й пішли у ліс, аж стоїть пень. Майстер заходився та й зробив з нього чоловіка, кравець одержу пошив, а швець взув.

А вона за стіною:

— Так, так, так.

Як дала ото згоду, він і пішов собі. А на дверях там була така табличка, що як ото вона скаже хоч слово, зараз на табличці само і напишеться. От пани й побачили, що вона їм не давала згоди, а дала он кому.

— Давай його,— кажуть,— знищимо.

Тільки він на двері, а вони за нього, беруть голову його рубати. А розум бачить, що горе, як вискочить з голови та у ліс. Знайшов там щастя. Тут і цар вернувся, розібрали діло, і став він тоді цареві за зятя.